

MAGYAR BOTANIKAI LAPOK.

(UNGARISCHE BOTANISCHE BLÄTTER.)

Kiadja: — Herausgeber:
Dr. DEGEN ÁRPÁD.

Szerkeszti: — Redacteur:
ALFÖLDI FLATT KÁROLY.

Főmunkatárs: — Hauptmitarbeiter:
THAISZ LAJOS.

II. évfolyam.
Jahrgang.

Budapesten, 1903. július hó.
Budapest, Juli 1903.

N°. 7. SZ.

A 7. szám tartalma. — Inhalt der 7. Nummer. — *Eredeti közlemények.* — *Originalaufsätze.* — Simonkai L. Három *Silene*-faj ügye, p. 201. old. — Die Angelegenheit dreier *Silene*-Arten, p. 203. old. — Matouschek F. Additamenta ad Floram bryologicam Hungariae, p. 205. old. — Gáyer Gy. Új adatok Vasvármegye flórájához. — Nova florae comitatus Castriferrei additamenta, p. 208. old. — Györfly I. Néhány növény új termőhelye, p. 210. old. — Neue Fundorte einiger Pflanzen in Siebenbürgen, p. 211. old. — A. Flatt K. A herbariumok történetéhez. (Befejezés.) — Zur Geschichte der Herbare (Schluss), p. 213. old. — Gáyer Gy. Növénynevek túl a Dunán. — Pflanzennamen jenseits der Donau, p. 217. old. — *Apró közlemények.* — *Kleine Mitteilungen.* — Degen Á. A *Sinapis dissecta* Lag.-nak egy negyedik termőhelye Magyarországon. — Ein vierter Standort von *Sinapis dissecta* Lag. in Ungarn, p. 220. old. — *Vulpia ciliata* (Danth.) az Alduna mellett (an der unteren Donau), p. 222. old. — Terem-e *Carex lagopina* Wahlenbg. Erdélyben? — Wächst *Carex lagopina* Wahlenbg. in Siebenbürgen? p. 223. old. — *Lolium subulatum* Vis. a fiemei flóra területén (bei Fiume), p. 224. old. — *Hazai botanikai dolgozatok ismertetése.* — *Referate über ungarische botanische Arbeiten.* — Hollos L. *Geasteropsis* nov. gen., p. 224. old. — Két új *Lycoperdon* faj. — Zwei neue *Lycoperdon*-Arten, p. 225. old. — Schilberszky K. Növényteratologiai közlemények. — Pflanzenteratologische Mitteilungen, p. 225. old. — Thaisz L. Adatok Csongrád megye növényzetének ismeretéhez. — Beiträge zur Kenntniss der Flora des Csongráder Comitatus, p. 225. old. — Borbás V. A Balaton mellék örökzöldjei. — Die Immergrünen der Umgebung des Balatonsee's, p. 225. old. — A «*Rariorum aliquot stirpium per Pannoniam*» etc. Appendixének kétféle kiadása. — Ueber die zwei Ausgaben des Appendix der «*Rariorum aliquot stirpium per Pannoniam*» etc., p. 226. old. — Györfly I. Népies magyar növénynevek. — Volkstümliche ungarische Pflanzennamen, p. 226. old. — A Kir. m. Term. tud. Társ. növénytani szakosztályának 1903. évi június hó 10-én tartott ülése. — Sitzung der botanischen Section der kön. ung. naturwissenschaftlichen Gesellschaft am 10-ten Juni 1903. p. 226. old.

Három *Silene*-faj ügye.

Közli: Simonkai Lajos (Budapest).

Abból az alkalomból, hogy szóbeli és írásbeli vita tárgyává lett a magyar floristikusok közt az, vajjon a *Risnyák*-ról közölt cikkem *Silene dalmatica* SCHEELE növénye, helyesen lett-e közölve, vagy nem, íródik-e cikkely. Íródik azért is, mert HAYEK az Österr. botanische Zeitschrift 1901. évi folyama 295—7 lapjain, teljében hibás alapon fejtegette a *Silene dalmatica* mívtalt.

Az említettem vita folyamán a *Magyar-horvát Karszt* Nevezett *Silene*-jét *S. saxifraga* L.-nak minősítettem. Eldöntetlenül állt akkor még az ügy, a mikor a «*Magy. bot. lapok*» *Silene dalmatica* néven nyomatták ki.

Arról folyt a vita, hogy a *Risnyák* *Silene saxifraga*-ját nevezzük-e *Silene clavata* (HAMPE)-nek, a miként azt a KERNER

Antal «Flora exsiccata anstro-hungarica» 2493. számú példányai nyomán nevezni kellett volna, vagy pedig nevezzük-e növényünket *Silene dalmatica*-nak, vagy végül egyszerűen *Silene saxifraga* L.-nek.

Dülöre terelni óhajtván ez ügyet, először is tisztába kellett jönnöm azzal, hogy mi is az a *Silene saxifraga* var. *clavata* HAMPE (1837). DEGEN barátom és a Magyar Nemzeti Múzeum herbáriumának nyomán nem egyéb az, mint a *Balkán* keletibb hegyvidékeinek jellemző növénye; nem egyéb, mint a GRISEBACH *Silene Waldsteinii* (1843) növénye. Bizton a *Silene Waldsteinii* GRISB. név illeti meg leghelyesebben e kelet-balkáni növényt; mert MÖNCH már 1794-ben írt le egy növényfajt *Silene clavata* néven. Való ugyan, hogy a MÖNCH *Silene clavata*-ját synonymiak veszik régóta a LINNÉ *Silene vallesia* (1763) nevű növényfajjal; de az sem lehetetlen, hogy a MÖNCH *Silene clavata*-növénye, akár csak mint variatio is újra föléled a tudományos irodalomban. Hiszen a *Silene graminca* VIS. sem egyéb, mint valami kisebb alakja vagy pedig növényföldrajzi változata a LINNÉ *Silene vallesia* nevű növény fajának.

Hogy milyen az a *Silene Waldsteinii* GRISB., itt nem jellemzem sem avval, hogy virágának esészője csaknem 3 centiméter, sem azzal, hogy tokjának nyele jóval hosszabb a tok hosszánál, sem azzal, hogy esészőjének fogai lándsásan hegyesek; inkább csak azt írom ide, hogy a VELENOVSKY *Silene macropoda* (1886) növénye is csupán a *Silene Waldsteinii* GRISB. fajnak synonymja. DEGEN az ő herbariumában e két fajjelzést már régebben egyesítette.

A keletbalkáni *S. Waldsteinii*-val végezvén, felmerül a kérdés, hogy hát mi is az a *Silene dalmatica* SCHEELE (1843). Azt kellett kiböngészni, hogy a botanikai irodalomban helyesen van-e egy kalap alá rakva a *Silene dalmatica* SCHEELE (*S. Kitabelii* VIS.) a *Silene Waldsteinii* növénynyel?

Kutatásom azt mutatja, hogy az irodalmi adatok tévesek, mert két növényfajt jelez ama két tudományos név, a melyet imént említék.

Silene dalmatica SCHEELE (1843), teljesen egyazon növény, a melyet a Velebiten már KITAIBEL szedett és *S. saxifraga* L. néven lerajzoltatott, le is írt; a melyet VISIANI *S. Kitabelii* néven közölt. VISIANI később, munkája supplementumában a *S. Kitabelii* VIS. (1852) elé tette a SCHEELE elnevezte *S. dalmatica*-t (1834).

SCHEELE nem idézi ugyan a W. K. rajzát, de VISIANI, a mikor kijavítja a *S. Kitabelii* név adását, utal az ő *Flora Dalmatica*-jára, hol KITAIBEL rajzát idézi.

Megnézvén a KITAIBEL Icones 166-ik rajzát, átolvasván a KITAIBEL *Silene saxifraga* nevű növényének leírását, meg kellett tekintenem azt is, hogy a Velebitről és annak környékéről (Számár, Visoezica), micsoda növénypéldányok vannak KITAIBEL herbáriumában KITAIBEL gyűjtéséből.

Átnézvén ezeket, összehasonlítottam KITAIBEL-nek a *Velebit*-ről stb. származó eredeti példányait a «Magyar Nemzeti Múzeum»

herbáriumában az eredeti rajzzal. Az összehasonlítás azt eredményezé, hogy a KITAIBEL rajza és leírása egyező az ő rosszul száritott növény-példányaival. A KITAIBEL növénye, vagyis amit ő *Silene saxifraga* néven lerajzoltatott, annyi, mint *Silene dalmatica* SCHEELE.

Ez a SCHEELE nevezte növényfaj közép helyet foglal el a *S. saxifraga* L. és a *S. Waldsteinii* GRISB. közt. Helyteleneknek tekintvén az irodalmi gyűjtő neveket, kieszelni óhajtottam azt, hogy a KITAIBEL *S. saxifraga* nevű növényét tulajdonképen hogy is nevezzük, mert ő helytelenül nevezé el! Azt gondolám, hogy össze kellene hasonlítani a *Silene multicaulis* GUSS. (1826) növényfajjal. Mikor összehasonlítottam, kerestem a különbséget a GUSSENE meg a KITAIBEL növényei és rajzai közt. Mások láttára is azon véleményre jöttem: hogy a *Silene dalmatica* SCHEELE = *S. multicaulis* Guss., a mely terem a Velebiten, de tudtommal a *Risnyákon nem terem, eddig ott nem lelték.* A *Risnyákról* a «Magyar bot. lapok» 28-ik lapján közlött *Silene dalmatica* tehát helyesbitendő. *Silene saxifraga* L. az és nem egyéb. Hogy Dalmácia flórájában a *S. petraea* W. K. is szerepel, mint a *S. Saxifraga* L. varietása, ezt sem helyeslem. Nem azért, mert a *S. petraea* W. K. a déldunai hegyvidék, oriensi növénye, mint a *S. saxifraga* L. geografiai fajváltozata. Helyteleníttem azért, mert a dalmát és horvát *S. petraea* példányok csupán keskenylevelű *S. saxifragá*-k, holott a mi *Silene petraea*-ánk ott az *Alsó-Duna* vidékén, lényegében nem abban különbözik a *Silene saxifraga* L.-től, hogy keskeny a levele, hiszen keskenylevelű példányt eleget láttam a nyugatról *S. saxifraga* L. néven; de abban különbözik ez a magyar növényünk a nyugati *S. saxifraga* L.-től, hogy nagyon rövid a virága esészéje, hogy apró gömbölyded a tokja, rövid toknyéllel.

Die Angelegenheit dreier *Silene*-Arten.

Von Dr. Ludwig Simonkai (Budapest).

Die Verfassung dieses Artikels entspringt aus einem mündlich und schriftlich fortgesetztem Streite, ob die von mir (Ung. bot. Bl. II. p. 28) vom Berge Risnyák als *Silene dalmatica* SCHEELE publicierte Art richtig die Pflanze dieses Namens sei, oder nicht? Entspringt ferner noch auch aus dem Umstande, dass HAYEK in der Österr. botan. Zeitschrift Jahrg. 1901., pp. 295—7 die genannte Art auf gänzlich verfehltem Grunde besprochen hat.

Gelegentlich dieses Meinungs-austausches habe ich die *Silene* des ungarisch-croatischen Karstes für *S. Saxifraga* L. declariert. Die Sache war noch nicht vollkommen aufgeklärt, als sie in den «Ungar. bot. Blättern» unter dem Namen *Silene dalmatica* erschienen ist.

Es handelte sich darum, ob die *Silene Saxifraga* des Risnyákberges als *Silene clavata* (HAMPE) anzusprechen sei, wie man

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1903

Band/Volume: [2](#)

Autor(en)/Author(s): Simonkai Lajos [Ludwig]

Artikel/Article: [Három Silene-faj ügye. 201-203](#)